

Bu rapor, Türkiye'deki OCHA misyonu tarafından insani yardım alanında çalışan ortaklar ile işbirliği içinde hazırlanmıştır ve Türkiye'deki insani durum ve deprem sonrası müdahale çalışmalarını kapsamaktadır. Rapor, 15-23 Mart 2023 tarihlerini kapsamaktadır.

ÖNE ÇIKAN HUSUSLAR

- 20 Mart tarihinde Türkiye Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı (AFAD), 6 Şubatta meydana gelen yıkıcı depremlerde **hayatını kaybeden kişi sayısının 50.096'ya** yükseldiğini açıkladı. Yaralı sayısının da 107.204 olduğu bildirildi.
- Uluslararası Göç Örgütü (IOM), Türkiye'de 3 milyon kişinin depremler nedeniyle yerinden olduğunu bildirdi.
- Tahmini **1,7 milyon kişi**, çoğu geçici yerleşimler ya da çadırlar olmak üzere gayri resmi yerleşim yerlerinde **son derece basit yaşam koşulları içinde** kalıyor. **Uygun su ve sanitasyon hizmetlerinden** yoksun olan bazı yerleşim yerlerine temel ev eşyası ve barınak desteği gibi acil yardım yapılması gerekli.
- Depremlerden etkilenmiş olan Adıyaman ve Şanlıurfa illerinde sel felaketine yol açan **şiddetli ve ölümcül yağışlar** nedeniyle kamplarda yaşayan kişiler için zaten zor olan koşullar daha da kötüleşti. BM kuruluşları ve ortakları barınakların dayanıklılığını artırmaya odaklı çalışarak, **acil ihtiyaçları karşılamak üzere kaynakları seferber etti**.
- BM kuruluşları ve ortakları şimdiye dek, yaklaşık **535 bin kişiye** çadır, İyi Yaşam Ünitesi ve branda dâhil **iyileştirilmiş yaşam alanı** sağladı. **1,4 milyon kişiye su, sanitasyon ve hijyen** desteği verildi ve yaklaşık **47 bin kişiye sağlık hizmeti** sağlandı. **345'den fazla kuruluş** her gün yaklaşık **1,25 milyon kişiye sıcak yemek dağıtıyor**.
- T.C. Sağlık Bakanı depremden etkilenen bölgede bir **salgın başladığına dair herhangi bir göstergenin olmadığını** belirtti.
- Birleşmiş Milletler Gıda ve Tarım Örgütü (FAO), salı günü yaptığı açıklamada, depremler nedeniyle mahsul, hayvancılık, gıda stokları, ziraat altyapısı ve varlıklarında **6,7 milyar \$ tutarında kayıp ve zararın** meydana geldiğini belirtti.

Büşra Gürsoy ve 1.5 yaşındaki oğlu IOM'in, 22 Martta Adıyaman'da gayri resmi bir yerleşim yerinde yaşayanlara yaptığı battaniye yardımından faydalandılar. Büşra, yoğun yağışlardan sonra battaniye ve yorganları ıslandığı için bu desteğin kendileri için çok önemli olduğunu söyledi.

©UNOCHA/Gizem Yarbil Gürol

- Uluslararası topluluk, 20 Martta düzenlenen Türkiye ve Suriye için Uluslararası Bağışçılar Konferansında toplam **7 milyar €** tutarında **yardımda bulunmayı taahhüt etti**. Bu miktarın içinden **6.05 milyar avronun Türkiye için hibe ve kredi** olarak sağlanması taahhüt edildi.
- T.C. Cumhurbaşkanı, depremlerin yol açtığı zararın yaklaşık **103.6 milyar \$ olduğunu söyledi**.
- BM, depremlerden etkilenen 5.2 milyon kişiye yardım etmek için 1 milyar ABD doları tutarında **Acil Yardım Çağrısında bulundu**. 23 Mart itibarıyla çağrının sadece **% 18.8'üne tekabül eden 189.7 milyon \$ tutarında** fonlama sağlandı.

9.1M

kişi doğrudan etkilendi

50bin

kişi hayatını kaybetti

107bin

kişi yaralandı

3M

kişi yerinden oldu

GENEL DURUM

Adiyaman'da gayri resmi bir yerleşim yerinde kalan insanlar hasar gören evlerinin yakınında çadır kurmaya çalışıyor. Yerleşim yeri, su, sanitasyon ve hijyen gibi temel imkanlardan yoksun. ©UNOCHA/Gizem Yarbil Gürol

Türkiye'nin güneydoğusunda meydana gelen yıkıcı depremlerden sonra neredeyse altı hafta geçmesine rağmen, barınma, su, sanitasyon, hijyen, sağlık hizmetleri ve zaruri yardım malzemeleri gibi temel ihtiyaçlar halen sürüyor. Depremin etkileriyle mücadele eden Adiyaman ve Şanlıurfa'da meydana gelen sel felaketi ise geçici yerleşim yerlerinde kalan kişiler için çok zor olan koşulları daha da kötü hale getirdi.

Türk Hükümeti, insani yardım alanında çalışan ortaklarının desteğiyle, depremlerden etkilenen yaklaşık 4 milyon kişiyi barınma ve konaklama imkanı sağladı. Bununla birlikte, afetten en çok etkilenen bölgelerde, gayri resmi yerleşim yerlerinde ya da hasar gören evlerinin yakınlarında kendi imkanlarıyla yaptıkları derme çatma barınaklarda ve çadırlarda kalan tahmini 1,7 milyon kişi ise hizmetlere hiç erişimleri olmadan ya da sınırlı erişim ile ancak asgari ihtiyaçlarını karşılayarak yaşamını sürdürmeye çalışıyor. Bu durumdaki kişilere bazı yardımların ulaşmış olmasına rağmen, halen iyileştirilmiş barınma imkanlarına, temel ev eşyalarına ve su, sanitasyon ve hijyen hizmetlerinin iyileştirilmesine ihtiyaçları var.

Türk Hükümeti, depremden etkilenen çoğu kişiyi kapsayan ve Çadır Kentlerden Konteyner Kentlere veya uygun kiralık konutlara geçiş sürecini içeren geniş kapsamlı bir toparlanma planı tasarladı. Bununla birlikte, bazı ailelerin bu adım için istekli ya da uygun olmadığı, ya da bunu yapamayacak durumda olduğu veya hükümetin göstereceği yere geçmeyi beklediği de yaygın olarak bilinmektedir. Bu aileler, gayri resmi yerleşimlerde kalmayı seçebilir ya da bu yerlerde kalmaktan başka seçeneği olmayabilir.

Gıda güvencesi ve geçim kaynakları bakımından kırsal alanda ve gayri resmi yerleşim yerlerinde yaşayan ve yeterli hizmeti alamayan nüfusun tespit edilmesi ve bu nüfusa yardım sağlanması da bir zorluk olarak ortaya çıkmaktadır. Barınma yerlerindeki kalabalık ve hijyenik olmayan yaşam koşulları, burada kalanların esenliği için hala risk içermektedir. İnsani yardım alanında çalışan ortakların bildirdiğine göre, kadınlara ve kız çocuklarına yönelik şiddet vakaları, istenmeyen gebelikler ve cinsel yolla bulaşan enfeksiyon riskinde ciddi bir artış görülmektedir.

Şu an itibarıyla, diğer illere taşınan öğrenci sayısı 252.000'e ulaştı. Bu öğrenciler Ankara, Antalya, Mersin ve İstanbul gibi büyük şehirlerdeki devlet okullarına kaydoldu. Milli Eğitim Bakanlığı, depremden en fazla etkilenen illerde örgün eğitime kademeli olarak yeniden başlama planını açıkladı; bu plana göre daha az hasar gören ilçelerdeki okulların 27 Martta açılması bekleniyor. 350.000 mülteci ve göçmen çocuk dahil yaklaşık 4 milyon çocuğun eğitim süreci depremler nedeniyle etkilendi.

Deprem afeti sonrasında Türk Hükümetinin liderliğinde yürütülen müdahale çalışmaları, Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı (AFAD) ve Türk Kızılayı tarafından koordine edilmektedir. Uluslararası insani yardım kuruluşları, afetten etkilenen nüfusa acil yardım sağlanması için Türk Hükümetine destek vermektedir.

İnsani yardım alanında çalışan ortaklar Türkiye'de, yardım operasyonları yürüterek, acil durum ekiplerini seferber etmek için birlikte çalışmaya devam etmektedir. Türk Hükümetinin afet sonrası müdahale çalışmalarına destek vermek ve afetten etkilenen kişilere acil yardım sağlamak amacıyla, gıda, tıbbi malzeme, barınma, kıyılık ürünler, hijyen kitleri, kadına özel hijyen kitleri ve diğer zaruri ürünler dahil olmak üzere kritik öneme sahip yardım malzemelerini sağlamaktadırlar.

İNSANİ YARDIM MÜDAHALESİ

Eğitim

İhtiyaçlar:

- Afetten etkilenen illerde eğitim kademeli olarak yeniden başladı; bununla birlikte ilk öncelik, **psikososyal destek** sağlamak ve okulların çoğu hasar gördüğü ya da tamamen yıkıldığı için **güvenli geçici öğrenme alanlarında öğrencilerin geri kaldıkları derslere yetişmesini** sağlamaktır. Eğitime devam edilmesi için, **konteynerlerin ya da prefabrik okulların** öğrenme alanları ve öğretmenlerin konaklama yerleri olarak temin edilmesi ve ayrıca **az hasar gören okulların onarılması gereklidir**.
- Diğer temel eğitim ihtiyaçları arasında, **öğretmenlerin köylere ulaşımının** sağlanması ve **öğrenciler ile öğretmenler için öğrenim malzemelerinin** temini yer almaktadır.

4M

afetten etkilenen okul çağındaki çocuk sayısı

Yardım:

- Milli Eğitim Bakanlığı, **depremden etkilenen 10 ilin altısında eğitime yeniden başladı** (1 Martta Diyarbakır, Şanlıurfa ve Kilis ve 13 Martta Adana, Gaziantep ve Osmaniye). Bu illerde eğitime başlayan toplam öğrenci sayısı **1.495.648'dir**. Türkiye genelinde eğitimine devam eden öğrenci sayısı ise 17.737.648'dir. Adıyaman, Hatay, Kahramanmaraş ve Malatya illerinde örgün eğitime devam etmek için aşamalı bir yaklaşım uygulanacak. Bu uygulama aşağıdaki ilçelerde 27 Martta başlatılacak:
  - Adıyaman (Kahta, Gerger, Sincik, Samsat ve Çelikhan)
  - Hatay (Yayladağı, Altınözü, Erzin, Reyhanlı, Payas, Dörtöyl ve Arsuz)
  - Kahramanmaraş (Andırın ve Ekinözü)
  - Malatya (Arapgir, Arguvan, Kale, Pütürge, Doğanyol, Yazıhan, Darende ve Hekimhan)
- Depremden etkilenen 10 ilde, çadır, konteyner ya da prefabrik okullar kullanılarak **1.793 geçici öğrenme alanında** her düzeyde eğitim verilmeye devam edilmektedir.
- 20 Martta Adıyaman, Hatay, Malatya ve Kahramanmaraş illerinde **özel eğitim faaliyetleri** başladı.
- Milli Eğitim Bakanlığı, depremden etkilenen bölgede sabit olarak kullanılmak üzere **500 çelik konstrüksiyonlu prefabrik okul** inşa edecek.
- Milli Eğitim Bakanlığı, Haziran 2023'de yapılacak olan Liselere Geçiş Sistemi kapsamındaki merkezi sınava ve Yükseköğretim Kurumları Sınavına hazırlanan 8. ve 12. sınıf öğrencileri için 734 destekleme ve yetiştirme kursu açtı. Bu hafta sonu itibarıyla **bu kursların sayısı 1.000'e çıkarılacak**.
- Eğitim Sektörü üyeleri, depremden etkilenen illerde eğitimin hızlı bir şekilde yeniden başlatılabilmesini desteklemek amacıyla **az hasar gören 1.266 okulda** küçük çaplı tamiratlar yaptırmaktadır.
- Eğitim Sektörü, İl Eğitim Başkanlıklarının dâhil olduğu haftalık koordinasyon toplantıları düzenlemektedir.

Eksiklikler & Kısıtlamalar:

- Afetten etkilenen illerde eğitimin kısa sürede tekrar başlaması için gerekli olan geçici öğrenme alanlarının (konteynerler, prefabrik okullar) ve öğretmenler için ulaşım ve konaklama imkanlarının olmaması.
- Eğitim Sektörünün depremden etkilenen illerde en savunmasız durumdaki çocuklar ve ergenleri hedef alan eğitim yardımını artırmaya yönelik çabalar, **fonlamanın yetersiz olması nedeniyle kısıtlı kalmaktadır**.

Acil Barınma ve Gıda Dışı Malzemeler

İhtiyaçlar:

- Türk Hükümeti, insani yardım alanında çalışan ve çoğunlukla aynı yardımda bulunan ortaklarının desteğiyle, depremlerden etkilenen **yaklaşık 4 milyon** kişiye barınma ve konaklama imkanı sağladı.
  - Bununla birlikte, afetten en çok etkilenen bölgelerde **1,7 milyon kişinin, gayri resmi yerleşim yerlerinde ya da hasar gören evlerinin yakınlarında derme çatma barınaklarda ve çadırlarda kaldığı ve hizmetlere hiç erişimleri olmadan ya da sınırlı erişim ile ancak asgari ihtiyaçlarını karşıladığı tahmin ediliyor**. Bu durumdaki ailelere bazı yardımların ulaşılmış olmasına rağmen, halen **iyileştirilmiş barınma imkanlarına, temel ev eşyalarına ve su, sanitasyon ve hijyen hizmetlerinin iyileştirilmesine** ihtiyaçları var.

535bin

iyileştirilmiş yaşam alanı desteği alan kişi sayısı

Buna ek olarak, resmi yerleşim yerlerinde **hala çadırda kötü yaşam koşulları içinde kalan ve hizmetlere erişimleri sınırlı durumda** olan en az **300.000 kişi** bulunuyor. Bu durumdaki kişilere yardım sağlanmış olmasına rağmen, Hükümetin sunduğu seçenekler kapsamında ek destek almayı bekledikleri sürede **temel ev eşyalarına ve su ve sanitasyon hizmetlerinin iyileştirilmesine** yönelik ihtiyaçları halen devam ediyor.

- Türk Hükümeti afetten etkilenen nüfusun çoğu için, **Çadır Kentlerinden Konteyner Kentlerine** ya da uygun kiralık konutlara geçişi içeren toparlanma aşaması için açık ve net bir plan geliştirdi. Bu plan, iyi belirlenmiş ve tanımlanmış çeşitli donanımları ve mali müdahaleleri içermektedir.
  - Bununla birlikte, **pek çok ailenin bu adım için istekli ya da uygun olmadığı, ya da bunu yapamayacak durumda olduğu** veya hükümetin göstereceği yere geçmeyi beklediği de yaygın olarak bilinmektedir. Bu aileler, büyüklük ya da mekan olarak farklı olan ve kırsal ya da kentsel alanda bulunan çeşitli **gayri resmi yerleşim yerlerinde** kalmayı seçebilir ya da bu yerlerde kalmaktan başka seçeneği olmayabilir.
  - Resmi ve hükümetin desteklediği nüfusun dışında kalan bu grup, insani yardım kuruluşlarının çoğu için **endişe verici önemli bir konu** olarak ortaya çıkmaktadır. **Bu son derece savunmasız durumda olan, travma geçiren ve evsiz kalan nüfusa** gerekli yardımı sağlamak ve ihtiyaçlarını izlemek için stratejik planlama yapılmaktadır.

Yardım:

- Depremden etkilenen ailelere sağlanan yardımlarda Türk hükümetine destek olmayı sürdürmeyi amaçlayan insani yardım kuruluşları, **en savunmasız ailelere ulaşarak onlara uygun ve tamamlayıcı yardımları** götürmeye ve sınırlı kaynakları en çok ihtiyacı olanlar için etkili şekilde kullanmaya çalışmaktadır.
- Barınma Sektörü aracılığıyla işbirliği ve raporlama yapan toplam 56 insani yardım kuruluşu, depremden etkilenen 11 ilde depremedelere acil barınma yardımı ve temel ev eşyası sağladı ve şimdiye dek:
  - Yaklaşık **133.694 haneye ve 534.776 kişiye** ulaşarak, çadır, İyi Yaşam Ünitesi ve branda dâhil iyileştirilmiş yaşam alanı sağladı.
  - Yaklaşık **378.546 haneye ve 1.514.183 kişiye** ulaşarak giysi, yemek pişirme malzemeleri, termal konfor ürünleri, güvenlik ve emniyet ürünleri ve uyku ürünleri dâhil temel ev eşyası yardımında bulundu.
- İnsani yardım kuruluşları, hükümetin resmi yerleşim yerlerine yönelik yardım çalışmalarına devam eden talepler doğrultusunda destek vermeyi sürdürecektir. Ancak, fonlamanın ciddi ölçüde az olması ve dolayısıyla müdahale çalışmaları için operasyonel kapasitenin azalması nedeniyle, yardım çalışmalarının **öncelikli hedefi, gayri resmi yerleşimlerde kalan hanelere ya da hasar gören evlerinin yakınına kendi imkanlarıyla yerleşen** ve halihazırda çok az ya da hiç kaynağı olmayan ya da kendini toparlamak için kapasitesi sınırlı olan kişilere yardım etmek olacaktır.

Eksiklikler & Kısıtlamalar:

- Gayri resmi yerleşimlere kendi imkanlarıyla yerleşen kişilere nasıl öncelik tanınacağı ve yardım edilebileceğine dair yetkililer ile iletişim kanallarına, erişim ve bilgilendirme sürecine açıklık getirilmesi gerekmektedir.
- Barınma Sektörüne sağlanan fonlama ciddi ölçüde yetersiz durumdadır ve ortakların müdahale planlarını artırmak için gerekli kapasitesi ve esnekliği sınırlı kalmaktadır.

Gıda Güvencesi ve Geçim Kaynakları

İhtiyaçlar:

- Depremden etkilenen illerde **gıda güvencesi** en öncelikli ihtiyaçlardan biri olarak tanımlanmıştır. İlk aşamada gıda yardımı halen **sıcak yemekler ve aşevleri** ile yapılmaktadır. Uygun olduğunda **kumanya** ya da **nakit yardımı** yapılmaktadır.
- Kırsal bölgelerde üzerinde durulan husus, hayvancılık sektöründe **hayvanların barınması ve sağlığı** ile ilgili konuların ele alınması ve **yeterli işgücünün** sağlanmasıyla geçim kaynaklarının geri kazanılmasıdır.

1,25M

her gün sıcak yemek verilen kişi sayısı

Yardım¹:

- Bu ihtiyaçlara yanıt vermek için, 850'den fazla kuruluş (bireyler, STK'lar, belediyeler vs. dahil), depremden etkilenen 13 bölgede gıda güvencesi ve geçim kaynakları ile ilgili faaliyetlerini sürdürmektedir. Bu kuruluşlar **sıcak yemek, kumanya** ya da **nakit** yardımı dağıtmakta ve ayrıca **geçim kaynaklarına ilişkin faaliyetler** yürütmektedir.
- **345'den fazla kuruluş** yaklaşık **1,25 milyon kişiye her gün** sıcak yemek dağıtmaktadır.
- Mart ayında, gıda güvencesi ve geçim kaynakları alanında çalışan ortaklar, depremden etkilenen 13 bölgede yaklaşık **2,5 milyon kişiye gıda ve geçim kaynaklarına** yönelik destek sağlayacaktır.

Eksiklikler & Kısıtlamalar:

- En acil zorluklardan biri **kırsal alanda ve gayri resmi yerleşimlerde** kalan, **yeterli hizmet alamayan** ve kaynaklara erişimi sınırlı olan nüfusun belirlenmesi ve bu nüfusa destek sağlanmasıdır. Piyasada yaşanan aksaklıklar ya da yemek pişirme tesislerinin sınırlı olması nedeniyle nakit ya da kumanya yardımlarının yapılamadığı durumlarda, müdahale çalışmalarının bu özel koşullara uyarlanması çok önemlidir.

Sağlık ve Beslenme**İhtiyaçlar:**

- **Hijyen kitleri** ve **mobil tuvaletlere** acil ihtiyaç vardır.
- Hatay'da birinci basamak sağlık tesislerinde **gebeliği önleyici** ürünler talep edilmektedir.
- Sağlık Bakanlığının önerisine göre, Kahramanmaraş'ın Elbistan ilçesinde **mobil bir kliniğe** ihtiyaç vardır.

47bin

kişiye ulaşıldı

Yardım:

- Bugüne dek, **5.500 kişiye** cinsel ve üreme sağlığı hizmeti verildi.
- **10 Acil Durum Tıbbi Ekibi (EMT):**
  - Hatay: 4 Ulusal Medikal Kurtarma Ekibi (UMKE). BAE Ekibi, Samaritan's Purse ve Humanity First kuruluşları.
  - Kahramanmaraş: Birleşik Krallık- Acil Durum Tıbbi Ekibi
  - Gaziantep: 2 BAE Ekibi
  - Adıyaman: Malezya Acil Durum Tıbbi Ekibi
- Bugüne dek, Acil Durum Tıbbi Ekipleri **46.722** konsültasyon gerçekleştirdi.
- **1.600 doğum kiti** sağlandı.
- Depremden etkilenen bölgede **5 statik hizmet birimi ve 9 mobil erişim ekibi** hizmet veriyor.
- Kahramanmaraş ilinde **ilk basamak sağlık hizmetleri** ve **psikososyal destek** hizmetleri sunuluyor.
- Şiddetli yağmurlardan etkilenen topluluklar için sağlanan yardım kapsamında, 700 kişilik bir gayri resmi yerleşim yerinde **ishal olan kişiler** için ilaç ve sağlık hizmeti sağlandı. Buna ek olarak, kampın çevresinde ikamet eden **25 Suriyeli aileye** de yardım edildi.
- **Adıyaman ve Şanlıurfa illerinde bulunan hamile kadınların** Gaziantep'de **daha güvenli bir mekanda doğum yapabilmeleri** için özel ulaşım ayarlandı.
- Bugüne dek, **psikososyal destek veren 1476 saha personeli "Uzmana Sor"** seansları ile eğitim aldı.
- Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığına bağlı psikososyal destek ekibinde görevli **933 personel "Çocuklar için Psikolojik İlk Yardım"** konusunda eğitim aldı.
- **Şanlıurfa – Kadınlar ve Kız Çocukları için Güvenli Alan (WGSS) –Hamile kadınlar ve erken doğan (prematüre) bebekleri olan annelere** psikososyal destek hizmeti ve sağlık tavsiyeleri verilmektedir. Depremler ve artçı depremlerin yol açtığı stres nedeniyle **adet düzensizlikleri** yaşayan kadınlara da destek verilmektedir.
- **Adana - Erkekler ve Oğlan Çocukları için Hizmet Birimi** - Psikososyal destek, koruma, cinsel sağlık ve üreme sağlığı ve hakları ile ilgili bilgi ve hizmetler (prezervatif ve maruziyet sonrası profilaksi (PEP) kitleri) verilmektedir. Hizmetler, komşu illerde bulunanlar dâhil, mültecilere ve yerel topluluklara yönelik verilmektedir.

¹Burada sunulan bilgiler, Türk Kızılayı'nın paylaştığı veriler ile insani yardım kuruluşlarının OCHA'nın 3W (Kim, Ne, Nerede) haritasına ve Gıda Güvencesi ve Geçim Kaynakları faaliyet planına eklediği girdilere dayanmaktadır.

Eksiklikler & Kısıtlamalar:

- **Kurumlar Arası Üreme Sağlığı Kitleri-** Sağlık Bakanlığı'na ilk devir teslimin ardından AFAD'a yönlendirme yapılması nedeniyle ekstra çaba ve zaman harcanmaktadır.
- BM Nüfus Fonu tarafından yapılan Acil Yardım Çağrısı için **%38 fonlama** sağlandı, ancak yapılan taahhütlerin çoğu henüz yerine getirilmedi (Sağlık ve Beslenme Sektörü dâhil).
- Gebelik önleyici yöntemlerin 2019 yılından itibaren ulusal bütçeden tedarik edilmesi nedeniyle ilk basamak sağlık hizmeti veren kuruluşların stoklarında **gebelik önleyiciler bulunmamaktadır**.
- Hatay ve Kahramanmaraş başta olmak üzere depremden etkilenen yerlerde **WASH ve hijyen kitlerine acil ihtiyaç** duyulmaktadır.
- Kanseri/lösemi hastaları için reçeteli ilaçlara ve psikososyal desteğe erişim sınırlıdır.
- Kahramanmaraş, Adıyaman ve Hatay illerinde geçici koruma altında olan Suriyelilere yönelik **psikososyal destek hizmetlerine** destek verecek **Arapça bilen çalışan olmaması**.
- **Barınma, hijyen** ve beslenme ile gıda dahil **temel ihtiyaçlar** (giysi/ısınma/yatak).
- **Tıbbi tedavi alanlarının ve enkaz temizliği için nakit yardımının** yetersiz olması.
- **Barınma yerlerinde aşırı kalabalık, güvensiz ve hijyenik olmayan yaşam koşulları**.
- **Kadınlara ve kız çocuklarına yönelik şiddetin, istenmeyen gebeliklerin ve cinsel yolla bulaşan enfeksiyon riskinin** artması.

Koruma**İhtiyaçlar:**

- Depremden etkilenen illerde sınırlı hizmet sunumu nedeniyle, engelli bireyler dâhil **özel ihtiyaç sahibi kişiler**, refakatsiz yaşlılar, şiddete maruz kalma riski altındaki kadınlar ve kız çocukları ve diğer savunmasız nüfuslar, tek ebeveyn olan kişiler, hamile ve emziren kadınlar **en savunmasız** durumda olmaya devam etmektedir.
- **Kadınların ve kız çocuklarının üzerinde son derece ağır bir ev içi emek yükü** bulunmakta, bu durum **psikososyal sıkıntılarda artışa** yol açmaktadır. Sektör üyeleri, **çocuk yaşta ve zorla evlilikler** dâhil zararlı baş etme mekanizmalarının ortaya çıktığını gözlemlemektedir.
- Özel ihtiyaç sahipleri için **Koruma İçin Nakit** yardımının en önemli ihtiyaçlardan biri olduğu vurgulanmaktadır.

57

Depremden etkilenen illerde aktif olan üye sayısı

Yardım:

- Koruma Sektörünün depremden en çok etkilenen illerde düzenlendiği toplantılar sayesinde sektör üyeleri ve hizmet sağlayıcı devlet kuruluşları arasında vaka tespiti ve yönlendirme süreçleri kolaylaşmaktadır.
- Refakatsiz ve ailelerinden ayrı düşmüş çocuklar, yaşlılar ve risk altındaki kadınlar ve şiddet mağdurları gibi **yüksek risk içeren vakaların yönlendirilmesi üzerine**, Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığına bağlı birimler **derhal harekete geçerek**, ilgili hizmeti sunmak üzere bu kişileri depremden etkilenen bölgenin dışına çıkarmaktadır.
- Koruma Sektörü üyeleri, konaklama, ulaşım, kadın hijyen kiti ve çeviri hizmetleri gibi vaka yönetimi araçları ile **özel ihtiyaç sahibi kişilere yönelik koruma hizmetlerinin sağlanması için** ilgili devlet yetkililerine ve belediye görevlilerine destek vermeye devam etmektedir.

Eksiklikler & Kısıtlamalar:

- **Topluluklar** ve topluluk ağ yapıları ile **iletişim** gibi İletişim Yöntemlerinin güçlendirilmesi gerekmektedir.
- Koruma sektörü üyelerinin sürekli faaliyetleri arasında bir öncelik olarak, **kadına yönelik şiddetin önlenmesi ile cinsel sömürü ve istismarın önlenmesi (PSEA) konusunda bilinç artırıcı oturumların** düzenlenmesi yer almaktadır.
- Vaka yönetimi faaliyetlerinde **tamamlayıcı hizmet sunumunun** kapsamı genişletilmelidir.
- Özellikle depremlerden etkilenen illerde, **devlete bağlı hizmet sağlayıcıların hizmet sunum kapasitesi güçlendirilmelidir**.

Su, Sanitasyon ve Hijyen (WASH)

Yardım:

- Toplam **830.272 litre içme suyu** sağlandı.
- Sanitasyon için toplam **1.587.740 litre su** sağlandı.
- **291.677 haneye hijyen kiti** verildi.
- **14.766 haneye tuvalet ve duş** imkanı sağlandı.
- Adana, Adıyaman, Gaziantep, Hatay, Kahramanmaraş, Kilis, Malatya, Mersin ve Osmaniye dâhil dokuz ilde WASH yardımı yapıldı.

1,4M

kişi WASH yardımı aldı

Eksiklikler:

- Geçici Yerleşim Sektörü kapsamında başlıca bilgi kaynaklarından ve Faaliyet Merkezi İrtibat Kuruluşları ile yapılan görüşmelerden elde edilen veriler temelinde, **gayri resmi yerleşim yerlerinde sanitasyon tesislerinin büyük ölçüde eksik** olduğu anlaşılmaktadır. Bu konuyu ele almak üzere WASH sektörü, ilgili devlet kurumları ile koordinasyon sağlamak ve genel müdahale çalışmasını tamamlamak için İrtibat Kuruluşları oluşturdu.

Kısıtlamalar:

- Yerel STK'ların uzun süren kayıt işlemleri nedeniyle uygulamanın ve raporlamanın gecikmesi.
- Her faaliyet merkezinin devlet kurumları ile çalışma düzeni farklıdır.
- Merkezi Acil Müdahale Fonu (CERF) ve yerel STK'lara sağlanan fon dâhil, Acil Yardım Çağrısı sona erdikten sonraki geçiş dönemini iyi anlamak gereklidir

Erken Toparlanma

İhtiyaçlar:

- **Kapsayıcı yaklaşım:** Erken toparlanma çalışmaları kapsayıcı bir şekilde ve ayrımcılığa yer vermeden yapılmalıdır. Bu amaç doğrultusunda, eğitimler, oryantasyonlar ve brifingler bütüncül bir müdahalenin yapılması ve ayrıştırılmış veri elde edilmesi için zaruridir. Afet sonrası yerel seviyede bilgiye ve haklara erişim esastır.
- **Enkaz yönetimi:** İzleme ve değerlendirme mekanizmalarının yanı sıra uygun ekipman planlaması, fonlama ve teknik destek ile birlikte en az 12 ay süren enkaz kaldırma ve asgari 5 yıl süren bir geri dönüşüm süreci gerekecektir. Enkaz kaldırma süreci çok çabuk başladığı için enkaz yönetimi için acil fonlama gerekmektedir.
- Kentlerin sosyal ve katılımcı şekilde tasarlanması için **kentsel planlama sürecine BM İnsan Yerleşimleri Programının (BM-Habitat) katılımı** kritik öneme sahiptir.
- **Geçim kaynakları ve ekonomik toparlanma:** Altyapı ve küçük işletmelerin tekrar açılması ve nitelikli işgücü ile faaliyetlerine tekrar devam etmesi için rehabilitasyon çalışmalarının desteklenmesi gereklidir. Mevcut piyasa ihtiyaçlarına uygun düşen eğitim programları düzenlemek ve çeşitli sektörlerde kadınların ekonomik açıdan güçlenmesine destek olmak bu sürece dâhildir. Bir yandan depremden etkilenen şehirleri terk eden işçilerin geri dönmelerini ya da diğer illerden işçilerin yeniden entegre edilmesini desteklerken, bir yandan da işe yerleştirme süreçlerine ve işçi maaşlarına desteğin verilmesi de bu sürece dâhildir.
- **Gönüllülük:** Gönüllülük faaliyetleri için bir yol haritasının ve gönüllülere yönelik eğitimlerin gündeme dâhil edilmesi gerekmektedir.
- Büyükbaş hayvan ve mahsul kaybı, hasar gören sulama tesisleri ve süt soğutma zincirleri, gıda tedarik zincirinin bozulması gibi nedenlerden ötürü zarar gören **kırsal ekonominin toparlanmasının desteklenmesi gereklidir**. Çiftçilerin sigortasının olmaması siyasi seviyede ele alınarak sigorta yapılması savunulmalıdır.

31

kuruluş erken toparlanma yardım sürecine katıldı

Yardım:

- **Türkiye Deprem Toparlanma ve Yeniden İmar Değerlendirmesi (TERRA)** 20 Martta Brüksel'de düzenlenen Bağışçılar Konferansında sunuldu. Bağışçılar 6 milyar avro yardımı taahhüt etti. **Erken Toparlanma için Acil Yardım Çağrısı kapsamında %4.1 fon sağlandı.**
- **Bölgesel Toparlanma Merkezlerinin Açılması:** Adana Ticaret Odasının (Hatay'ı desteklemek için) ve Gaziantep Ticaret Odasının (Kahramanmaraş ve Adıyaman'ı desteklemek için) desteği ile açılacak olan bu merkezlerin amacı, zorlukları belirlemek ve ele almak, teknik destek sağlamak ve İşletmeden İşletmeye (B2B) modelini temel alan ortaklıkları kolaylaştırmak üzere kamu ve özel sektör aktörlerini bir araya getirmektir.

- **İhtiyaç Haritası /Needs Map** kuruluşu depremden etkilenen 10 ilde bulunan kalkınma ajansları, ticaret ve sanayi odaları ve özel sektör ile işbirliği içinde bir **Afet Sonrası İhtiyaç Değerlendirmesi** hazırladı. Çok boyutlu bir yaklaşım benimseyen bu değerlendirmenin önümüzdeki hafta tamamlanması bekleniyor.
- **Enkaz kaldırma:** BM Kalkınma Programı Temsilciliği (UNDP) enkaz kaldırılması gereken yerleri belirlemek için akademisyenleri seferber etmeyi kabul etti.
- **Nakit yardımı:** Uluslararası Kızılhaç ve Kızılay Dernekleri Federasyonu (IFRC), Türk Kızılayı, Dünya Gıda Programı (WFP) arasındaki Üçlü Anlaşma kapsamında etkilenen tüm topluluklara nakit yardımı sağlanacaktır (hükümetin savunmasızlık ölçütü temel alınacaktır).
- Depremden etkilenen bölgedeki yerel üreticiler ve kooperatifler için Innovation 4 Development (I4D) tarafından başlatılan **bir dijital eşleştirme platformu**. Bölgedeki ürünlere yönelik talep yaratmak için özel sektör satın alım departmanları ziyaret edildi. Çağrı hattı çalışanları halen üreticiler ile temasa geçerek, mevcut ürün envanterleri ve ön satış ya da sözleşmeler kapsamında sağlayabilecekleri ürünler hakkında bilgi topluyor. Bu veriler 27 mart itibarıyla dijital bir platformda paylaşılacak.
- **Küçük ve Orta Büyüklükteki İşletmelere Destek (KOBİ'ler):** Uluslararası Göç Örgütü (IOM), depremden etkilenen ev sahibi Türk toplulukların ve geçici koruma altında olan nitelikli Suriyelilerin depremlerden etkilenen ya da yok olan mikro ve küçük işletmelerini yeniden açması ya da kurmasına yardım etmek amacıyla nakit hibeleri vermeyi planlamaktadır.
- DRC, **geçim kaynaklarını eski haline getirmek** için aynı yardım sağlayarak mikro ve küçük işletme sahiplerini destekleyecektir.
- Türk Girişim ve İş Dünyası Konfederasyonu (TÜRKNKFED), Sanayi ve Teknoloji Bakanlığının koordinasyonunda Hatay'da **KOBİ'ler için sanayi bölgeleri** kurulmasını desteklemeyi planlamaktadır.
- **Kooperatiflere Destek:** Uluslararası Göç Örgütü (IOM), küçük işletmelere yönelik hibeler ile kadın kooperatiflerinin ekonomik toparlanmasına yardımcı olmak için Kooperatif Geliştirme Fonu (CDF) vasıtasıyla kooperatifleri desteklemeyi planlamaktadır.
- **Sosyal Altyapılar:** Uluslararası Göç Örgütü (IOM) barınma rehabilitasyonu çalışması kapsamında, depremden etkilenen illerdeki kritik sosyal altyapıların ve münferit barınma yerlerinin rehabilitasyonunu destekleyecektir.
- **Gıda ve iş yaratma:** Dünya Gıda Programı (WFP), etkilenen bölgedeki mutfaklarda şef aşçı asistanlarını işe almak üzere ortaklıklar kurmayı planlamaktadır.
- **Çocuklar ve uzun vadeli destek:** UNICEF ve ortakları, uzmanlaşmış çocuk koruma hizmetleri, sağlık ve beslenme, eğitim ve nakit transferler hakkında bilgilendirme yapılan çocuk ve aile destek alanlarını ve yaşa uygun ve kapsayıcı "BERABER" olarak adlandırılan alanları kurmak için çalışmaktadır. (yaklaşık 88.400 çocuğa ulaşılması hedeflenmektedir).
- **Su ve kanalizasyon şebekelerinin onarımı:** UNICEF, Gaziantep ve Hatay belediyelerinin su tedarik işletmeleri (GASKİ ve HATSU) ile işbirliği yaparak, bu alanlarda su ve sanitasyona erişimin iyileştirilmesi için çalışmaktadır.

Eksiklikler & Kısıtlamalar:

- Erken Toparlanma sektöründe bugüne dek **genel olarak fon eksikliği** görülmektedir; Brüksel'de düzenlenen Bağışçılar Konferansı sonrasında daha fazla fon sağlanması beklenmektedir.
- **Asbest ve atık toz etkilerinden kaçınılması:** enkazın geri dönüşümü, enkaz yönetimi için bir zorluk teşkil etmektedir.
- İşçilerin maaşlarının ödenmesinde görülen **mali kısıtlamalar**.
- Makinelerin ve fabrikaların hasar görmesi, işçi açığı ve ham maddelere yetersiz erişim olması nedeniyle ekonomik faaliyetlere tam kapasite yeniden başlanması sürecinde **altyapıda görülen kısıtlamalar**.
- Hayvancılık ve tarım sektörlerine özel bir önem verilerek, **kırsal ekonomiye daha fazla özen ve destek verilmesi** gerekmektedir.

Lojistik ve Acil Durumda Telekomünikasyon

Acil Durumda Telekomünikasyon

Yardım:

- Depremden etkilenen bölgelerdeki yardım çalışmalarını desteklemek üzere, Türkiye'deki Acil Durumda Telekomünikasyon Sektörüne (ATS) ilişkin yardım çalışmaları Dünya Gıda Programı (WFP) ve T.C. Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığı tarafından birlikte yürütülmektedir.

20

şarj istasyonu Hatay ve Malatya'daki geçici yerleşim yerinde faaliyete geçti

- ATS, Malatya'da devlet yetkililerinin yönettiği geçici bir yerleşim **yerinde10 şarj istasyonu** daha kurdu. Şu an **Hatay ve Malatya'da** toplam **20 şarj istasyonu** faaliyete geçmiş durumda. Şarj istasyonları, depremden etkilenen toplulukların iletişim araçlarını **şarj edebileceği** güvenli ve özel bir alana erişim sunuyor.
- ATS, Hatay ve Kahramanmaraş illerinde Birleşmiş Milletler Afet Değerlendirme ve Koordinasyon (UNDAC) ekibinin bulunduğu iki koordinasyon alanında kurulan bağlantırlık sistemine **daha iyi erişim** sağlanması için yardım ve bakım desteği sağlamaktadır.
- ATS, depremden etkilenen bölgelerde **güvenlik iletişim hizmetlerini güçlendirmek** için ortaklar ile çalışmaktadır. Mobil şebekelerin tahrip olması halinde, sahada çalışan BM personelinin güvenliği ve emniyetini desteklemek üzere yedek telsiz iletişimi de mevcuttur.
- ATS, sahada güvenlik iletişim cihazlarının kullanılması için BM kuruluşlarının kapasitesini geliştirmektedir. Şimdiye dek, 34 BM personeli UHF el telsizi kullanımına dair eğitim aldı.

Kısıtlamalar:

- Türkiye'de afetten etkilenen bölgeler arasındaki büyük coğrafi uzaklık nedeniyle saha misyonlarının faaliyetleri ve zamanlaması etkilenmektedir.

Lojistik

- Türkiye'deki Lojistik Sektör 24 Mart itibariyle Hatay'da **ücretsiz olarak geçici ortak depolama alanı** sağlayacaktır. İnsani yardım çalışması yapan ortaklar bu depoda 1,400 metrekareyi bulan bir alanda kargolarını stokta tutabilecek. Ortak depolama hizmetlerine nasıl erişilebileceğine ilişkin talimatlar ortaklar ile paylaşılarak web sitesinde yayınlandı.
- Malatya'da ortaklar için **geçici bir ortak depo** alanı belirlendi. Diğer alanlarda da gerektiğinde geçici ortak depolama alanı sağlanmasına ilişkin değerlendirmeler halen devam ediyor. Duruma göre, ortak depoda ortaklar için mobil depolama birimleri de ayarlanmaktadır.
- UPS Vakfının oluşturduğu **Köln-İstanbul arasındaki hava köprüsü**, 24 Marta kadar ortakların kullanımına açık tutularak, insani yardım kargolarını ücretsiz olarak göndermelerine imkan tanıyacak.
- Ana giriş noktalarından Kahramanmaraş, Adıyaman, Hatay ve Malatya'ya insani yardım kargosu taşımak isteyen ortaklar ile **taşımacılık hizmeti veren bazı firmalardan** oluşan bir liste paylaşıldı.
- Türkiye'de ve Türkiye'den kuzey-batı Suriye'ye gidişte uygulanan **gümrük ve ithalat prosedürleri** hakkında daha fazla bilgi edinmek isteyen ortaklar için bir bilgilendirme grafiği paylaşıldı.
- Yurtdışından geçici görevlendirme ile gelen Lojistik Sektörü ekibi üyeleri 20 Martta değişti. Depo hizmetinin sunulması için yeni bir lojistik yöneticisi ve yeni bir Lojistik Sektörü Koordinatörü görevi devir aldı.

Özel Sektör ile Yapılan Çalışmalar

- Türk Girişim ve İş Dünyası Konfederasyonu (TÜRKONFED), Sektörel Dernekler Federasyonu (SEDEFED) ve Habitat Derneği, **Hatay, Kahramanmaraş ve Adıyaman illerinde sürdürülebilir yaşam merkezleri kurulmasına** yardım etmek için bir "Ortak İşbirliği Platformu" kurdu. Denizli Genç İşadamları Derneği (DEĞİAD), Adana Sanayici ve İş Adamları Derneği (ADSIAD) ve OMEGA Grubu gibi TÜRKONFED üyelerinin desteğiyle ve AFAD ve Samandağ Kaymakamlığının koordinasyonunda Hatay'ın Samandağ ilçesine **100 konteyner** yerleştirildi.

İnsani Yardım Faaliyetlerinde Kadının Güçlenmesi Çalışma Grubu (WEHA)

- İnsani Yardım Faaliyetlerinde Kadının Güçlenmesi Çalışma Grubu (WEHA) kuruldu ve ilk toplantısını 15 Martta gerçekleştirdi. WEHA, İnsani Yardım Koordinasyonu Ülke Ekibinin (HCT) üyesi olan uluslararası STK'lar, çalışma grupları ve tüm sektörlerde temsilcilerden oluşmaktadır. HCT ve sektörlerle teknik ve danışmanlık desteği veren sektörler arası bir koordinasyon mekanizması olan WEHA, bir yandan insani yardım müdahalesinin kadınların ve kız çocuklarının belirli ihtiyaçlarını karşılamasını temin ederken, bir yandan da kimseyi geride bırakmama ilkesine özellikle vurgu yaparak, sektörler arasında yürütülen deprem yardım çalışmalarında kadının güçlenmesine ilişkin unsurları sağlamlaştıırır.

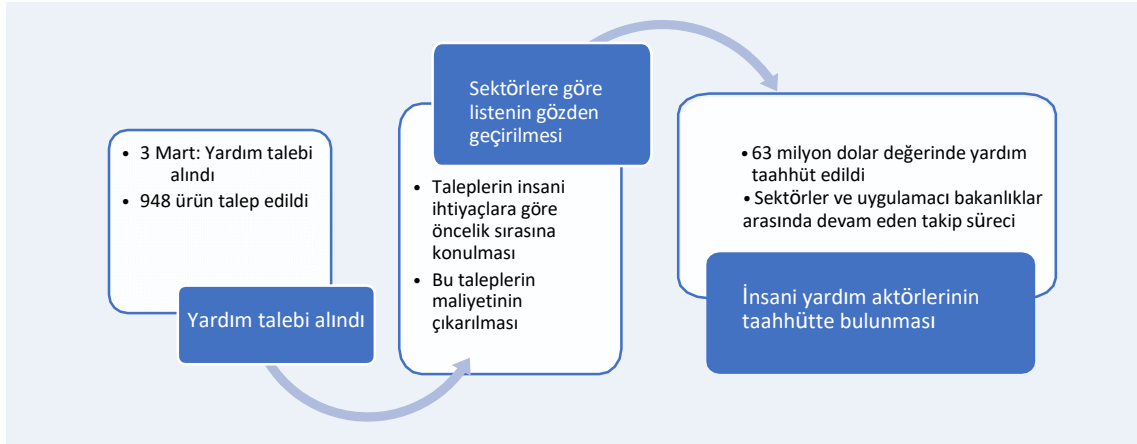
GENEL KOORDİNASYON

- 1 Mart itibariyle sektör bazında görevlendirme ve sektörler arası koordinasyon çalışmaları Gaziantep'te ve Kahramanmaraş, Adıyaman, Hatay ve Malatya'da kurulan dört faaliyet merkezlerinde toplandı.
- Çok Amaçlı Nakdi Yardım (MPC) dâhil 11 sektör Gaziantep'te faal durumdadır. Koordinasyon düzenlemeleri, Acil Yardım Çağrısı sona erdiğinde müdahalelerin devam etmesini temin etmek için, ulusal STK'ların mümkün olduğunda ortak koordinasyon yapmasını teşvik etmektedir. Acil Yardım Çağrısı sona erdiğinde yürütülecek olan

koordinasyon faaliyetlerine yönelik geçiş dönemi tedbirlerine ilişkin görüşmeler sürmektedir.

- Sektörel toplantılar ağırlıklı olarak Gaziantep ve Hatay illerinde ve sınırlı ölçüde Kahramanmaraş'ta düzenlenmekte olup, az sayıda aktörün bulunduğu Malatya ve Adıyaman ise aktif sektörlerin çoğu tarafından yeterince müdahale kapsamına alınmamaktadır. Malatya ve Adıyaman'daki insani yardım ihtiyaçlarının aciliyeti ve önemi göz önüne alındığında, bu durumun düzeltilmesi için bazı tedbirlerin alınmasına karar verildi.
- Sektörler arası koordinasyon grubu, insani yardım aktörlerine nereye müdahale edecekleri konusunda daha iyi rehberlik edilmesi ve çok sektörlü bir yaklaşımın sağlanması için sektörler arası coğrafi öncelik sırasını belirleyecek bir derecelendirme aracı geliştirmektedir.
- Koordinasyon çalışmalarını bakımından bir sonraki adımlarda şu konular üzerinde durulacaktır: 1) faaliyet merkezlerinde sektörler arası koordinasyon grubunun görevlendirilmesi gibi yöntemler ile faaliyet merkezlerine destek sağlanması, 2) Adıyaman dâhil şimdiki çalışma kapsamına fazla alınmamış olan alanlarda yardım çalışmalarının ve mevcudiyetin iyileştirilmesi, 3) müdahalenin öncelikli alanlarında çok sektörlü bir yaklaşımın kullanılması, ve 4) Acil Yardım Çağrısının 17 Mayıs'ta sona ermesiyle çalışmaların kademeli olarak tamamlanmasına yönelik hazırlık tedbirlerinin tartışılması.

Hükümetin talebine sektörler arası koordinasyon grubunun yanıtı: Mart ayının başlarında Dışişleri Bakanlığı tarafından derlenmiş olan ve hükümetin çeşitli ihtiyaçlarının birleştirildiği bir yardım talebi insani yardım aktörlerine iletildi. Ağırlıklı olarak yardım malzemeleri talep edildi. İnsani yardım aktörleri renk kodlaması kullanarak tamamen insani yardım niteliğindeki talepleri belirleyerek, mevcut kaynaklara göre bu taleplerin bazılarını karşılık verme taahhüdünde bulundu (63 milyon\$'ı aşan değerde taahhütte bulunuldu).

FONLAMA

16 Şubat 2023'de BM, depremlerden etkilenen 5,2 milyon kişiye yardım etmek için 1 milyar ABD doları tutarında **Acil Yardım Çağrısında** bulundu. 23 Mart 2023 itibariyle, çağrının sadece **%18,8'ine** tekabül eden 189,7 milyon\$ tutarında fonlama sağlandı.

1,01Milyar\$
GEREKEN

189,7Milyon\$
FON SAĞLANDI

816,9Milyon\$
KARŞILANMADI

SEKTÖR	GEREKLI OLAN	FON SAĞLANAN	KARŞILANMAYAN
Eğitim	41M\$	4M\$	\$37M\$
Acil Barınma / Gıda Dışı Malzemeler	246,6M\$	40,6M\$	206M\$
Gıda Güvencesi ve Geçim kaynakları	107M\$	49,4M\$	57,6M\$
Sağlık ve Beslenme	118M\$	11,5M\$	106,5M\$
Koruma	104,8M\$	14,8M\$	90M\$
Geçici Yerleşim Desteği	7M\$	6,6M\$	355bin
Su, Sanitasyon ve Hijyen (WASH)	84,9M\$	15,3M\$	69,6M\$
Çok Amaçlı Nakdi Yardım ve Sosyal Koruma	143,6M\$	12,5M\$	131,1M\$
Erken Toparlanma ve Enkaz Kaldırma	148,5M\$	6M	142,5M\$
Lojistik ve Acil Durumda Telekomünikasyon	3M\$	2,4M\$	621bin
Koordinasyon	2M\$	960bin	1M\$
Belirtilmemiş	-	25,5M\$	-

(ABD\$)

■ Fon sağlanan ■ Karşılanmayan Veri kaynakları: <https://fts.unocha.org/appeals/1150/summary>

Daha fazla bilgi için lütfen temasa geçiniz:

Gizem Yarbil Guroi, Kamuyu Bilgilendirme Yöneticisi, gizem.yarbil@un.org, Cep telefonu: +31 6 34 38 22 74, WhatsApp 31 6 15 22 24 81

Daha fazla bilgi için, lütfen bakınız: <https://response.reliefweb.int/turkiye>